

Dar aceste abuzuri nu au fost îndreptate numai asupra familiei lui Neculai Vlas Ungureanu, ci asupra tuturor celor considerați chiaburi sau dușmani ai regimului. Ion Matei, din satul Totoiești, comuna Tupilați, a fost declarat chiabur datorită unui teasc de făcut ulei din semințe de cânepă. Întrucât satele din această zonă erau la distanță de circa 30 km de orașele Roman și Piatra Neamț, bătrânii foloseau uleiul de cânepă în locul celui adus de la oraș, care pe lângă faptul că era scump sau nu se găsea oricând, era și de multe ori ranced. Acest ulei de cânepă, căruia i se mai spunea oloi, era foarte apreciat de oameni. Îmi amintesc că dimineața înainte de a pleca la școală, mâncarea preferată a copiilor era așa-zisa „prăjitură”, care consta în niște ulei de cânepă în care se prăjea o ceapă, pe care o mâncam împreună cu uleiul și cu mămligă rece. Se obișnuia în acele vremuri ca la începutul celor două mari posturi, fiecare gospodar să-și facă uleiul necesar pentru tot postul. Aceste teascuri erau destul de rare, negăsindu-se în fiecare comună, poate și pentru faptul că erau folosite doar în Postul Crăciunului și Postul Mare (Paștelui). Totuși, pentru regimul comunist, toți cei care au avut asemenea teascuri au fost considerați chiaburi și exploatare. Din acest motiv Ilie Columban îl chema în fiecare sâmbătă seara pe Ion Matei la primărie, alături de toți cei considerați chiaburi și-i băga într-o cameră unde avea grijă să verse motorină pe jos, obligându-i să stea toată noaptea culcați pe burtă, murdărindu-și astfel îmbrăcămintea pentru a fi umiliți, înjurați sau chiar loviți cu picioarele.

Dar moralitatea acestui secretar de partid, Ilie Columban s-a putut vedea și atunci când a fost judecat și condamnat pentru incest, practicat cu fiica sa.

Tot pentru un asemenea teasc a fost trecut în rândul chiaburilor și Ion Dram din satul Drămești, comuna Războieni, ceea ce dovedește că întreaga teroare era condusă de la nivelul cel mai înalt al PCR, fiind pregătită până în cele mai mici amănunte.

Această ură împotriva oamenilor gospodari, numiți chiaburi, a apărut în lumea satelor fără a avea vreo motivație, cari

să o justifice, ea fiind o creație artificială, preluată după modelul sovietic, pentru a fi folosită și la noi. Mai grav a fost faptul că trecerea oamenilor în această categorie a fost lăsată la latitudinea unor oameni selectați în majoritatea cazurilor din categoria celor ce nu au făcut cinste satelor. Dar tocmai acești oameni prigonțiți au contribuit la ridicarea nivelului de trai al satelor și nu cei neîntreprinzători sau nepricepuți. Or confecționarea unui teasc de ulei într-un sat a avut un rol important, tocmai în hrana populației nevoiașe de la sate și nu în a celor înstăriți, putând să se bucure și ei de o mâncare mai consistentă, mai gustoasă. O piuă pentru împâslirea țesăturilor de lână, cum era acel șiac din care se făceau hainele țărănești atât de călduroase și sănătoase, constituia un mijloc de exploatare sau un sprijin real pentru sănătatea țăranului? Câte familii nu și-au îmbunătățit viața de pe urma confecționării acelor sumane, care au constituit o mândrie a portului național românesc și care nu ar fi fost posibilă fără acele pive, ai căror proprietari au fost considerați exploataitori. S-a gândit cineva vreodată să facă ceva care să ușureze viața țăranilor, cum au făcut „chiaburii”?

Regimul comunist a desființat acele teascuri de ulei, acele pive etc., pentru a aduce la țară ceea ce nu se vindea la oraș. A desființat morile de apă făcute de țărani, unde se lua un uium de 5%, pentru a-i obliga să se ducă la morile regimului, luate cu forța de la vechii proprietari, la care se percepea o cotă de uium între 10-15%. Or, s-a putut constata că cel mai rapace exploatare pe care l-a cunoscut țăranimea a fost regimul comunist care, după ce a depozitat-o de pământ și de toate utilajele agricole, îi dădea doar între 5-8% din realizări, comparativ cu țăranii care luau în trecut de la boieri pământ „în parte” și primeau 50% din recoltă. În aceste condiții, nu este de mirare că țăranul a început să fure pentru a asigura hrana copiilor, boală ce a cuprins întreaga societate românească și care dăinuie și în prezent, cu deosebire că în ultimii ani, valoarea furtului este direct proporțională cu poziția ho-

țului în societate și în special în lumea politică.

Dacă până acum am prezentat abuzuri săvârșite în comuna mea sau în cele învecinate, voi prezenta și un exemplu petrecut într-o comună îndepărtată, pentru a ne da seama că originea tuturor nenorocirilor care s-au abătut asupra țărânimii a fost instalarea comunismului în țară de către trupele rusești.

O victimă asemănătoare cu cele prezentate anterior a fost și Gheorghe V. Popescu din comuna Bălțătești, județul Neamț. Acesta fiind un om muncitor și întreprinzător, de tânăr și-a cumpărat un cal și o căruță, cu ajutorul cărora a început să se ocupe cu cărăușia, apoi cu comerțul în formă de troc, aducând lemne de la munte la șes și ducând acolo, în schimb, cereale sub formă de boabe. Văzând că acest schimb dă rezultate bune, împreună cu tatăl său și-au pus în gând să construiască o moară în sat, dorință ce a fost realizată în câțiva ani. După moartea tatălui, Gheorghe V. Popescu a rămas proprietarul morii, de care s-a ocupat până la instaurarea regimului comunist. Dar după acel eveniment viața fostului morar a devenit un calvar, atât pentru el cât și pentru întreaga familie, care va culmina o dată cu numirea ca primar a lui Vasile Cucu. Acesta a fost susținut și ajutat în numeroasele sale abuzuri de către Gavril Curcă și de secretarul Primăriei, Hanganu, doi oameni deosebit de răi și de invidioși, care se bucurau de suferințele altora și care împreună cu primarul, au început persecutarea și terorizarea celor considerați chiaburi. Primul semnal l-a dat receptorul Vasile Bărbieru, care găsea tot felul de motive pentru a pune sechestru pe tot ce avea omul mai bun în casă. A avut totuși noroc de vecini, care știindu-l un om cinstit și săritor la nevoie, l-au ajutat să-și mai ascundă unele lucruri pe la ei.

Pe data de 24 iunie 1950 (Sânzienele), conform unui obicei din familie, vin la el rudele mai apropiate, care rămân peste noapte la Bălțătești. Întrucât camerele erau goale, unele lucruri fiind sechestrate, altele duse pe la vecini, musafirii împreună cu gazda și băieții au dormit în fânul din podul grajdului. Fata mai mare, Olga, elevă de liceu, împreună cu o maică bătrână

de la Mănăstirea Văratec, au dormit în bucătăria de iarnă. După miezul nopții, maica a auzit bătăi în geam și a trezit fata să vadă ce s-a întâmplat. Aceasta, speriată, s-a uitat prin geam afară și fiind lună, a putut să vadă prin curte mai multe persoane, încălțate cu cizme, care supravegheau curtea. Fata a aprins lampa și a încercat să iasă afară să vadă ce s-a întâmplat, dar în fața ușii securistul Vasiliu a oprit-o și a intrat în casă împreună cu șeful de post și încă 2-3 persoane și au început să-l caute peste tot pe Gheorghe V. Popescu. Negăsindu-l, a întrebat pe fată unde doarme, iar aceasta încercând să-l mintă, a spus că a plecat să vadă oile ce erau într-o grădină din marginea satului și că urma să doarmă acolo. Firește nu a crezut-o și i-a spus să ia lampa și să meargă cu ei, să le deschidă ușa de la moară pentru că vor să facă și acolo control. Trebuie precizat că moara era în aceeași curte, iar fata, fără să-și piardă capul, mergând spre moară a avut grijă să țină tot timpul lampa cu lumina aprinsă în așa fel, ca cei din podul grajdului să vadă ce se întâmplă în curte. Negăsindu-l nici în moară și uitându-se prin ogradă, au observat scara de la podul grajdului și au obligat-o pe fată să se urce cu lampa în pod, împreună cu ei, pentru a vedea ce este acolo. Biata fată abia putea ține lampa în mână știindu-l pe taică-su acolo. Urcați în pod, găsesc pe toți dormind ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Fata este pusă să meargă pe la fiecare să-i trezească și să le spună cine sunt. Spre mirarea și bucuria fetei, tatăl ei lipsea, iar toți ceilalți erau recunoscuți de șeful de post.

Cei din pod au văzut pe fată, cu lampa aprinsă și înconjurată de militari, iar Gheorghe V. Popescu a reușit să se strecoare printr-o gaură și să fugă numai în cămașă și izmene, ascunzându-se într-o grădină, sub niște buruieni. Dimineata, după ce se convinge că au plecat toți din jurul casei, murdar și înfrigorat datorită picăturilor de rouă, s-a dus pe furiș la Eva Băltătescu, o femeie necăjită, dar cu suflet mare, i-a povestit ce s-a întâmplat și a rugat-o să se ducă acasă la soție și să-i aducă un rând de schimburi curate și niște haine. Eva

Bălătescu și-a făcut de treabă până la moară și a adus tot ceea ce avea omul nevoie.

Fiind mereu urmărit și căutat pe acasă, Gheorghe V. Popescu a stat ascuns timp de 2 ani, principalele gazde fiind familiile Iacoboae, Ștefan Roban, Ștefan Timofte și Panaite din Crăcăoani. Între timp, întâlnindu-se cu femeia sa și auzind că nu mai este căutat, au hotărât împreună să stea ascuns acasă la el. Spre nenorocul lui, abia reîntors, într-una din zile, Securitatea vine să o ridice pe soția lui pentru a fi deportată. Femeia, când a văzut Securitatea, s-a speriat și a ieșit din casă printr-un geam, făcându-se nevăzută, dar căutând-o l-au găsit pe Gheorghe V. Popescu, pe care l-au arestat imediat, după ce a stat ascuns timp de 2 ani. Când a auzit ce s-a întâmplat în urma ei, femeia s-a întors acasă, unde era așteptată de Securitate și a fost ridicată împreună cu cei trei copii: Constantin, Neculai și Victoria, pentru a fi trimiși cu domiciliul obligatoriu în comuna Pelicanu din Bărăgan, pentru 5 ani. A scăpat doar fata mai mare Olga, care se măritase între timp și părăsise satul. Gheorghe V. Popescu a fost trimis în aceeași zi la Securitatea din Bacău, unde a fost anchetat timp de 7 săptămâni, dar negăsindu-i-se nici o vină i s-a dat o pedeapsă administrativă de 2 ani, fiind trimis la Canal, iar după sistarea lucrărilor de acolo, este transferat în lagărul de la Borzești pentru a-și ispăși întreaga pedeapsă, fiind eliberat în anul 1954.

În timp ce Gheorghe V. Popescu stătea ascuns, Securitatea prin uneltele ei, organizează un bal la Bălătești, având grijă să invite și copiii lui Gheorghe V. Popescu. Se duc la bal băieții și fata mai mare, Olga. Când petrecerea era în toi, un elev din Tg. Neamț se prezintă la Olga și o invită la dans, deși se cunoșteau numai din vedere. Din păcate, Olga Năsoi nu-și mai amintește acum numele băiatului, care și-a cerut scuze pentru îndrăzneala sa și-i spune ceea ce l-a determinat să facă acest lucru. În timpul dansului îi povestește că la familia unde stă el în gazdă în Tg. Neamț mai locuiește și un securist, care cu câteva zile în urmă, fiind amețit de băutură, începe să se laude,

spunându-i că la balul de la Băltătești va căuta să o cunoască, să-i facă declarații de dragoste, o va cere în căsătorie, și-i va propune să meargă împreună la tatăl ei pentru a primi încuviințarea lui, avertizând-o să nu aibă încredere în spusele lui.

După miezul nopții apar niște mașini cu securiști îmbrăcați în haine civile și se așează la o masă ce fusese pregătită din timp. Elevul de la Tg. Neamț o invită din nou pe Olga la dans și când ajung în dreptul mesei îi șoptește că individul cu mustață este securistul de care i-a vorbit și care o va invita la dans. Fata spusese fraților ei ce a auzit, iar după terminarea dansului, simulând că dorește să se răcorească iese afară, urmată de frați și o prietenă, care i-a adus haina ce o avea în sală și au părăsit petrecerea, lăsându-i pe securiști cu botul pe labe.

Am povestit această întâmplare pentru a ști că au fost oameni simpli, ca Eva Băltătescu sau ca acel tânăr elev, care au avut curajul să sară în sprijinul celor năpăstuiți chiar riscându-și libertatea. I-am pomenit deoarece nu avem dreptul să-i uităm, iar pentru faptele lor avem datoria a le acorda toată cinstea cuvenită.

Poate că Dumnezeu hotărăște ca în situații grele, când suferința și deznădejdea încearcă să pună stăpânire pe om, să apară câte un moment de destindere, datorat uneori unor întâmplări banale, dar care au menirea de a-l scoate pe om de sub povara grijilor, dându-i parcă noi puteri. O astfel de întâmplare banală, care a avut darul să alunge pentru câteva clipe mâhnirea din sufletul celor prezenți în acea noapte, s-a petrecut la încercarea de arestare a lui Gheorghe V. Popescu. Am precizat mai întâi că Olga, fata mai mare a morarului dormea în bucătăria de iarnă cu o maică mai în vârstă. În momentul în care securitatea a început să controleze casa, pe maică, din cauza fricii, au apucat-o niște crampe la stomac încât s-a sculat din pat și a încercat să fugă spre WC. Dându-și seama că nu mai poate rezista să ajungă la locul dorit, se oprește după niște butuci de vie, unde era întuneric și ridicându-și poalele pentru a se ușura, simte cum cineva se

rostogolește la spatele ei. Biata maică, cu mâțele abia jumătate golite, dar speriată și mai rău, a fost nevoită să fugă să-și caute alt loc. Întâmplarea a făcut ca un securist să fie pus tocmai în acel loc mai întunecos, să stea culcat și să urmărească pe sub butucul de vie, ceea ce se petrece în jurul casei. Securistul obligat să respecte ordinul de a nu face nici un zgomot, va rămâne mai departe la post supraveghind casa, adulmecând în același timp ceea ce îi rămăsese de la bătrâna și înspăimântata maică. Nu se poate ști dacă pe haine sau pe chipiu i-au rămas ceva urme, dar în nas, în mod sigur că i-a pătruns ceva mai puternic decât mirosul ierbii.

Un caz mai deosebit îl prezintă fostul aviator Alexandru Cozma, care chiar la începutul războiului este trimis într-o misiune în spatele frontului, dar datorită unei defecțiuni apărute la motorul avionului, a fost obligat să aterizeze forțat, fiind luat prizonier de către ruși și dus în Siberia. În timp ce Ana Pauker și Walter Roman colindau lagărele cu prizonieri, pe care îi îndemnau să-și încalce jurământul depus față de patrie, căpitanul aviator Alexandru Cozma a înfruntat-o, spunându-i: *„Când eu mă voi întoarce acasă, tu nu vei mai avea ce căuta în România”*. În urma acestui dialog va fi trimis în cele mai grele lagăre din Siberia, de unde s-a întors după 10 ani de prizonierat. Revenit în țară a încercat să-și facă prieteni printre aviatori, în speranța că va găsi pe cineva cu ajutorul căruia să pună mâna pe un avion și să plece din țară. Dar a căzut în cursa unui securist, care îi spune că face parte dintr-un grup care au aceleași gânduri, dar mai au nevoie de ceva bani pentru a cumpăra avionul și-i propune o întâlnire cu restul grupului pentru a definitiva planul. Alexandru Cozma se prezintă la locul stabilit, dar grupul de securiști îl imobilizează, ducându-l la sediul Securității. După o anchetă foarte grea, a fost condamnat la 7 ani închisoare și trimis la Canal, de unde a reușit să evadeze, îndreptându-se spre locurile natale. Prima dată l-a căutat pe avocatul Jorj Ungureanu, o veche cunoștință, de la care se informează de atmosfera din comună, pentru a se ori-

enta ce are de făcut. După ce schimbă mai multe gazde, se stabilește la familia Iacoboae, dar va fi vândut de servitoarea acestuia. A mai trecut pe la o rudă din Oșlobeni, Vasile Lupoi, care i-a dat o armă și câteva cartușe, pe care le avea la îndemână tot timpul. Când Securitatea a venit să-l aresteze, a încercat să se ascundă într-o tufă, dar a fost descoperit. A avut loc o luptă scurtă, în care au fost împușcați mortal doi securiști, apoi s-a împușcat și el. Cadavrele au fost duse la Securitatea din Bacău. Au fost arestate câteva rude și aduse la Bacău pentru a-l recunoaște. Le-au fost arătate cele trei cadavre, cerându-le să-l identifice pe Alexandru Cozma, ocazie în care au observat și rana din tâmpla acestuia, provocată de împușcătură.